

de bres

IVN Vecht en Plassengebied laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is. Dat doen we d.m.v. natuuractiviteiten, cursussen, projecten en campagnes. Zelf leren en doen staan centraal. Zie ook <https://www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied>

De Bres is het tijdschrift voor de leden en donateurs van de IVN afdeling Vecht en Plassen-gebied. Wij zijn actief in het gebied aan weerszijden van de Vecht met daarin de plaatsen Utrecht, Leidsche Rijn, Vleuten-de Meern, Maarssen, Breukelen, Loosdrecht en Loenen. Dit is een gevarieerd landschap met een rijke natuur. In het gebied organiseren wij wandelingen, lezingen en cursussen. Op deze manier proberen we mensen zoveel mogelijk van het landschap te laten genieten en te laten ervaren hoe bijzonder de natuur is.

Nog geen lid? Ontdek de natuur met het IVN! Bovendien steun je als lid ons werk. Wij willen voor iedereen de natuur dichterbij brengen. Ook voor wie het niet vanzelfsprekend is, zoals ouderen, chronisch zieken en kinderen. Jouw lidmaatschap helpt daarbij.

Vanaf €25,- per jaar ben je al lid, meld je aan via de website <https://www.ivn.nl/steun-ivn/word-lid>

Bericht van de voorzitter

Iedereen weet: vroeger was alles beter. Nou ja, beter... in ieder geval anders. Als je op school zat te smiezen met je achterbuurman, kreeg je een draai om je oren van de meester. Als Marietje in de bus weer eens in haar billen was geknepen, zeiden we "Ze moet ook niet zulke korte rokjes aandoen". De burgemeester had altijd en per definitie gelijk. En als een domme opdracht van de baas verkeerd uitpakte, kreeg jij op je donder want dan had jij had het verkeerd uitgevoerd. Dat kan tegenwoordig niet meer. De meester heet nu leraar en gaat op cursus 'Motiveren', The Voice is van de buis gehaald, horkerige ministers moeten publiekelijk excuses maken en de hedendaagse leidinggevende werkt aan zijn soft skills, want anders houdt hij geen medewerkers meer over. Dat geldt in de hele maatschappij, dus ook bij IVN. Ook wij willen een veilige 'werk'sfeer zonder fysiek of verbaal geweld, zonder (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, zonder angst en intimidatie. Gelukkig hebben we die veilige sfeer ook. We hebben binnen onze afdeling een VertrouwensContactPersoon, namelijk onze onvolprezen Tineke Schermerhorn. Als er op dat vlak iets fout gaat, kun je bij haar terecht voor een luisterend oor en heldere procedures om het probleem op te lossen. Maar uit betrouwbare bron heb ik vernomen dat zij het buitengewoon rustig heeft, althans in haar functie als VCP. Tot mijn genoegen, misschien zelfs opluchting, constateer ik dat excessen niet voorkomen binnen IVN Vecht en Plassengebied. Nou is dat geen garantie voor de toekomst, maar ik lig er in ieder geval niet wakker van. En mocht er toch ooit iets fout gaan, dan weet je waar je moet zijn: bij Tineke.

Betekent dit nu dat we rustig achterover kunnen leunen in de wetenschap dat bij ons alles op rolletjes loopt? Dat dan weer niet... Ik wil binnen onze afdeling niet alleen een veilige, maar ook een plezierige 'werk'sfeer. Op dat vlak zie ik soms wel eens wat hobbels op de weg. IVN V&P is een vrijwilligersorganisatie. Dat houdt in dat wij allemaal actief zijn binnen IVN, niet omdat we er de kost mee verdienen, maar omdat we het leuk, zinvol, nuttig vinden. Wat we doen, doen we **voor** ons plezier en dus willen we het ook **met** plezier doen. Maar we doen het niet voor onszelf en niet alleen; we doen het voor ... (vul maar in: de samenleving, de natuur, onze (klein-) kinderen, enzovoort) en we doen het samen. Juist bij dat samendoen loopt het wel eens wat stroef. We zijn allemaal anders en hebben onze eigen manier van werken en communiceren. Wat voor de een vanzelfsprekend is vindt de ander misschien drammerig en irritant. Zo'n irritatie kan leiden tot stress, tot stilstand, tot afhaken. En dat willen we niet.

Daar wil ik het dit keer hebben over: hoe we met elkaar omgaan en hoe we de - af en toe onvermijdelijke - wrijving daarbij de baas blijven.

Eerst maar eens kijken vanuit het 'slachtoffer'. Stel, een andere IVN-er benadert je op een manier die je niet fijn, niet passend, niet correct, niet respectvol vindt, op een excursie, tijdens een overleg, in een mailtje, whatever. Geen geval voor Tineke, maar toch: het voelt niet goed. Wat nu?

Tel eerst tot tien. Word niet boos, voel je niet aangevallen. Bedenk dat die ander net als jij een vrijwilliger is, die vast iets zinvols voor IVN wil doen en niet door heeft dat het op jou onplezierig overkomt. Probeer het 'wat' van het 'hoe' te scheiden. Over 'wat' we met IVN willen bereiken zijn we het meestal wel met elkaar eens; juist het 'hoe' kan tot meningsverschillen leiden. Voorbeeld: "Ik wil nieuwe doelgroepen bereiken (*wat*) via betaalde privé-excursies (*hoe*)". Vervolgens het tovermiddel: feedback! Gebruik 4G: Gedrag - Gevoel - Gevolg - Gewenst.

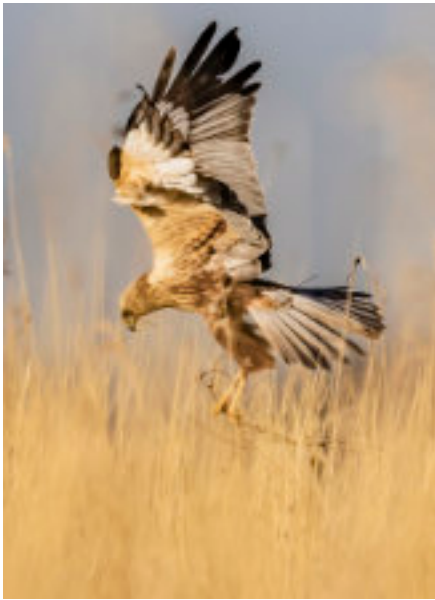
"Je zegt (*gedrag*) dat we betaalde privé-excursies moeten inzetten. Ik vind (*gevoel*) dat veel te commercieel. Dan zien mensen ons als winst-gedreven touroperator in plaats van als ideële natuurverbinder (*gevolg*). Kunnen we eens praten (*gewenst*) over andere manieren om nieuwe doelgroepen te bereiken?"

En wat als je 'dader' bent? Dat heb je niet meteen in de gaten. Je hebt een fantastisch idee, "betaalde privé-excursies", en dat zet je breed op de mail. Maar niemand reageert. Dus stuur je een tweede mail, uitgebreider, dringender (dwingend?) en met teleurstelling over het uitblijven van reacties. Dan komt er wél een reactie: "Hou eens op met je vervelende SPAM!" Oeps, die had je niet zien aankomen. Wat nu?

Tel eerst tot tien. Word niet boos, voel je niet aangevallen. Blijkbaar is jouw fantastische idee op sommige IVN-ers anders overgekomen dan wat jouw bedoeling was. Je hebt iets fout gedaan, maar je weet niet goed wat. Daar moet je achter zien te komen. Dus opnieuw 4G: "Mijn mailtjes (*gedrag*) zijn blijkbaar op jou overgekomen als SPAM. Dat spijt me (*gevoel*), want ik begrijp niet goed waarom (*gevolg*). Zeg eens (*gewenst*), hoe zou ik het dan beter kunnen aanpakken?"

Ach, het is allemaal zo simpel als we uitgaan van ons aller goede doel en goede bedoelingen. Ik hoop het met dit stukje nog wat simpeler te maken. Maar wat, beste lezer, als je nu dit stukje zelf drammerig en irritant vindt? Lees dan hierboven nog eens over 'slachtoffer' en geef me feedback. Ik zal reageren als 'dader' ...

De voorplaat

Hartelijk dank voor je e-mail met verwijzing naar de link met de vogelfoto's. Ook nog hartelijk dank voor de foto van de Roodborst die wij in het vorig nummer van De Bres hebben geplaatst. Helaas is de samensteller van De Bres vergeten jouw naam onder de foto te vermelden. In het volgende nummer van De Bres zal hij een rectificatie plaatsen.

Zouden wij in het volgende nummer van De Bres een foto op de voorplaat mogen plaatsen van jouw blog, uiteraard met vermelding van jouw naam.

Dit is de voorgeschiedenis van deze voorplaat. Een bruine kiekendief, landend in het riet, fotograaf Jieles van Baalen.

Hierbij de link naar zijn blogpost met zijn vogelfoto's van de afgelopen maanden.

<https://www.jieles.nl/blog/2023/5/cettis-zanger-cetti-s-warbler-kneu-common-linnet>

Het weer

In de afgelopen afleveringen heb ik een invulling gegeven aan het nieuwe klimaat waar onze (achter)kleinkinderen mee te maken kunnen krijgen. En we blijven nog even bij die klimaatsveranderingen die ons te wachten staan. Afgelopen winter verscheen er een kort bericht op de KNMI-site van Peter Siegmund waarin hij aantoonde dat met de huidige opwarming de kans op winterse temperaturen elke winter gemiddeld één dag minder wordt. De afgelopen dertig jaar is deze met 28 dagen afgenomen van 91 dagen in de periode 1961-1990

naar 63 dagen tegenwoordig. Zet dit door, dan is inderdaad tegen 2080 van enig winterweer geen sprake meer in ons land. Een ander opvallend bericht verscheen op dezelfde KNMI-site kortgeleden over het geklaag en uitblijven van de eerste landelijke zomerse dag: temperatuur in De Bilt 25°C of hoger (het is bij het schrijven van deze bijdrage op 1 juni nog niet van gekomen). Dit bericht van Frank Selten laat zien dat er steeds meer zomerse dagen in ons land voorkomen. We mogen tegenwoordig rekenen op gemiddeld 28 zomerse dagen. Om dat even uit te zetten tegen het juiste perspectief: in de periode 1961-1990 hadden we 18 van zulke

dagen. Het klagen over het koude weer is ons eigen, want in 1907 waren er slechts 3 dagen waren van 25°C en warmer en in 2018 maar liefst 55! In 1906 kwam de eerste zomerse dag pas op 18 juli en in 2007 was dat al op 14 april het geval. Tegenwoordig mogen we de eerste zomerse dag gemiddeld op 13 mei verwachten en over de periode 1961-1990 was dat nog 24 mei. Klimaatsverandering gaat snel, ons geheugen is kort en het nieuwe normaal begint gewoon te worden en om met een oud spreekwoord af te sluiten: Als de boeren niet klagen, de pastoors niet vragen zijn we aan het einde der dagen.

Ton Lindemann

50 jarig jubileum SOVON in 2023

In 1973 is door een aantal gedreven vogelonderzoekers de Stichting Ornithologisch VeldOnderzoek Nederland opgericht - op dit moment vooral bekend onder de afkorting daarvan: SOVON (<https://sovon.nl>). Doelstelling van SOVON is het verzamelen van gegevens over aantallen vogels in Nederland, en één van de eerste resultaten was de publicatie van 'Atlas van de Nederlandse broedvogels'.

In de afgelopen 50 jaar heeft SOVON zich ontwikkeld tot een professionele kennisorganisatie met meer dan 65 medewerkers in dienst en een achterban van meer dan 10.000 vogeltellers. In

toenemende mate blijkt dat de data van SOVON en de vogelkennis van SOVON een grote impact hebben op discussies over de ruimtelijke inrichting van Nederland.

In het kader van het 50 jaar jubileum vinden er in de loop van 2023 diverse activiteiten plaats, zie ook <https://sovon.nl/over-sovon/sovon-1973-2023>.

Eén activiteit daaruit is de zogenaamde lustrumchallenge (<https://sovon.nl/over-sovon/sovon-1973-2023/> lustrumchallenge-zet-vogels-op-de-kaart). Verspreid over heel Nederland zijn verschillende vogelvormen getekend die bestaan uit vakken van één vierkante kilometer: de zogenaamde kilometerhokken. Door complete

vogellijsten in een hok bij te houden, help je om de vogelfiguren op de kaart te zetten en doe je waardevolle vogeltellingen. Van een gekozen kilometerhok noteer je gedurende één (1) uur alle waargenomen vogels en geef je door. Doelstelling voor SOVON is tevens om hiermee nieuwe vogeltellers aan de organisatie te binden. Dus als je belangstelling hebt om vogeltellingen uit te voeren in een relatief overzichtelijk gebied: kijk op bovengenoemde site en meld je aan!

Op 25 november is een speciale editie van de landelijke dag voor actieve vogelaars in Nederland, met veel lezingen van topsprekers en diverse stands. Zie: <https://sovon.nl/over-sovon/landelijke-dag>

De 'schriftjes' van Jan Wolters

Een intermezzo

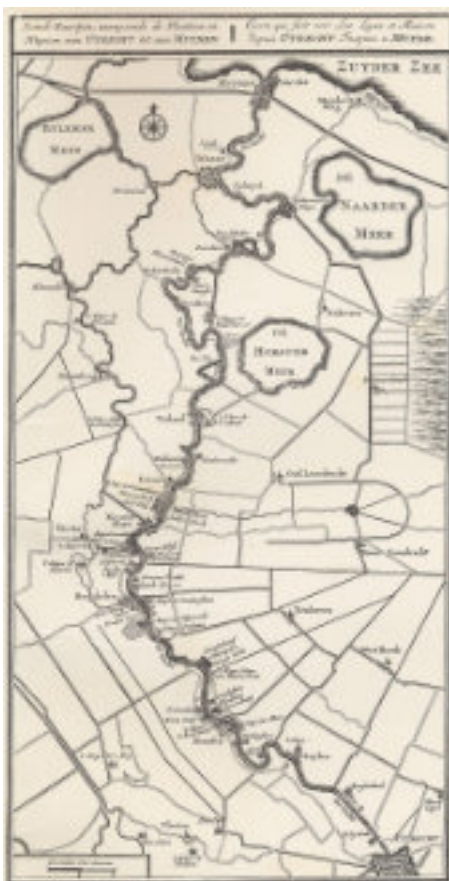
De Commelinhof in park Vechtenstein in Maarsse is de stinzenplantentuin van IVN Vecht en Plassengebied. In 1992 is daar onder leiding van Jan Wolters een begin gemaakt met de aanleg van een tuin met meer dan 500 soorten planten, met name stinzenplanten. Vanaf 2010 wordt de hof beheerd door vrijwilligers van de werkgroep Commelinhof.

Hortus Botanicus aan de Amsterdamse Plantage

In de zeventiende eeuw worden boeken over tuinen en planten vaak op grootse wijze uitgebracht. Denk maar aan het boek 'De zegepraalende Vecht' van Daniel Stoopendaal uit 1719, met meerdere afbeeldingen van tuinen bij buitenplaatsen, herenhuizen, kastelen en dorpen van Utrecht tot Muiden. Hetzelfde gebeurde voor de Hortus Botanicus aan de Amsterdamse Plantage. Daar laten Jan Commelin en zijn neef de boekhandelaar Casper Commelin een boekwerk in twee delen uitgeven onder de naam 'Horti medici Amstelodamensis rariorum plantarum discriptio et icones'. Met als ondertitel 'Beschryvinge en curieuse afbeeldingen van rare vreemde Oost-West-Indische en andere gewassen, vertoond in den Amsterdamsche kruyd-hof'. De twee delen uit 1697-1701 werden gedrukt bij Pieter en Joan Blaeu te Amsterdam.

* bron: Het boek 'De groene Middeleeuwen', uitgeverij Lecturis).

Wanneer de Vroedschap van Amsterdam besluit tot de aanleg van een Artsenijhof in de Plantage worden Jan Commelin (1629-1692) en Joan Huydecoper benoemd als toezichhouder. Commelin is een botanicus die rijk geworden is met de handel in geneeskrachtige kruiden. In 1682 gaat de aanleg van de Kruyt- of Artsenijhof van start. Plantkunde was een onderdeel van de studie geneeskunde en de botanische tuin was vooral bedoeld voor artsen, apothekers, chirurgijns en hun assistenten. Naast planten voor medicinaal gebruik werden er ook siergewassen gekweekt. De toezichhouders slaagden erin om van de Hortus een van de rijkst voorziene tuinen in zijn soort te maken. Dat was vooral te danken aan de Oost- en West-Indische Compagnie die op hun reizen naast handelswaar op verzoek ook zaden van bomen en planten meenam.

De Commelinhof

Jan Commelin was botanicus, koopman en een fenomeen op het gebied van kruiden.

Het verzamelen van planten is één van de raakvlakken met de Commelinhof. Daarnaast trouwde Cornelia, zijn dochter, in 1683 met Lucas Hondius, de toenmalige eigenaar van Vechtenstein en hij zal er daarom geregeld op bezoek zijn geweest. Tenslotte is de plantenfamilie Commelinaceae vernoemd naar Jan en Casper Commelin.

Van één soort van die plantenfamilie is ondertussen volgens 'Stadsflora van de Lage Landen' (blz. 37) de inburgering in Nederland een feit: de eendagsbloem, *Tradescantia virginia*. De eendagsbloem is te typeren als een tuinvlieder die vanuit gevel- en voortuinen een overstap maakte naar de straatgoot en het openbare groen. De plant wordt 30-70 cm hoog en komt uit Noord-Amerika, vandaar de soortnaam *virginiana*. Van John Tradescant, de tuinman van Koning Karel II van Engeland, is de naam aan het plantengeslacht *Tradescantia* afkomstig. De eendagsbloem bloeit van juni tot september met 2 cm grote blauwe, paarse of witte bloemen die maar één dag bloeien. Zo'n plant zou toch op z'n minst ook in de Commelinhof moeten staan, als deze er ondertussen al niet stiekem is binnengeslopen.

Jaap Stavenuiter

Audiotour bomen Park Oog in Al

Een wandeling aan de hand van de audiotour laat je het park beleven. Het ene seizoen met een overvloed aan kleuren en het andere seizoen met kale, grillige takken. Soms met ontluikende knoppen en een andere keer met heerlijke geuren. Elk seizoen valt er wel iets te beleven.

Als ik dit schrijf, ben ik net terug uit het park waar de vaantjesboom volop in bloei staat. Een prachtig gezicht! Maar je moet er wel oog voor hebben anders loop je de boom zomaar voorbij. In de audiotour is de vaantjesboom ook opgenomen en kom je te weten hoe de boom in het Chinees heet én hoe je dit uitspreekt.

Aan sommige bomen zie je al bladeren, andere bomen komen wat later in blad. Bladeren die allemaal van elkaar verschillen. Niet alleen wat vorm betreft, maar ook qua kleur of geur. Probeer maar eens een blad van de amberboom te kneuzen en ruik er eens aan. Of pak een afgevalen blaadje van de hartjesboom. Als je deze kneust, ruikt het naar koek. Vandaar dat de boom in het Duits 'Kuchenbaum' wordt genoemd.

Dan staan er in het park natuurlijk ook eikenbomen, die altijd laat in blad komen. Als je het blad van de Perzische eik aan de achterkant voelt, voelt het heerlijk zacht aan. Bijna zoals een perzikhuidje. Meteen een mooi ezelsbruggetje om de naam te onthouden.

Een bomenwandeling door de seizoenen heen in het park is een echte aanrader. De start is bij het Landhuis in de Stad. Daar hangt een poster met een QR-code. Neem je smartphone mee en scan de QR-code, download de IVN route-app, kies je route en je wandeling kan beginnen. De wandeling duurt ongeveer 1,5 uur.

Veel wandelplezier!

Carin van der Veer

Carin van der Veer woont al bijna haar hele leven in Oog in Al. Tijdens de opleiding tot IVN-natuurgids groeide haar interesse voor bomen; gewone bomen die al eeuwen voorkomen in Nederland, maar ook bijzondere bomen (exoten) die pas de laatste eeuw in Nederland te vinden zijn. Die interesse bouwde zij samen met IVN Stadsnatuur uit tot een audiotour over bomen in Park Oog in Al. Het heeft heel wat tijd gekost, maar nu is het zover: vanaf april 2023 kun je de audiotour wandelen.

Dat de audiotour een feit is, is mede te danken aan De Handige Meeuwen voor een mooi sponsorbedrag, stemacteur Hester Marijnis voor het inspreken van alle teksten en Ellen van der Veer Creative voor technische en creatieve ondersteuning.

Jopie de Gans

“Ga nooit met een vogelaar op stap”, is het advies dat Midas Dekkers in het boek ‘De Larf’ geeft. Je kent ze wel, zo schreef hij, de helden van de afgezakte baard, onuitstaanbaar zijn ze. Iets zien wat jij niet ziet, is tot daar aan toe. Het ergste is dat ze ook nog weten hoe het heet. Waar jij hooguit een flits ziet, nemen zij een bruinkopmees of kleine kortteenleeuwerik waar. En voor elke deur die even piept hebben zij een Latijnse naam.

Mijn ervaring met Jopie is gelukkig anders. Bij een rondgang in de Bollenkamer tijdens een vogelweekend op Texel, wisten we dankzij Jopie zeker dat we de blauwborst, kneutjes, groenling, bruine kiekendief en de roodborsttapuit zagen. We verbleven daar in huisjes bij ‘Prins Hendrik’ en Jopie was elke dag als eerste op om naar de vogels op het wad te gaan kijken. We kwamen elkaar ooit in Utrecht tegen bij de Moseiken langs de Singel bij het Geertenbolwerk. Door de droogte was er van de sliertjes op de doppen van de eikels die kenmerkend zijn voor de soort, niet veel meer te zien

Bij onze afspraak voor het interview die we noodgedwongen een paar keer moesten uitstellen, volgde de aanwijzing: je moet bij het voorhuis met rode luiken van een voormalige stadsboerderij in Vianen zijn, waarvan acte. Jopie: “Ik ben geboren in Hei – en Boeicop, een agrarische gemeente met lintbebouwing. We woonden buiten het eigenlijke dorp, dat tot 2019 nog bij de provincie Zuid-Holland hoorde. De lagere school was in het dorp zelf, voorgezet onderwijs volgden we in Vianen. Tijdens de zomermaanden fietsten we tussen de middag naar huis om te eten. Mijn broer en ik waren graag buiten, maar niet speciaal gericht op de natuur. Toen ik veertien was verhuisden we naar Vianen. Bij m’n trouwen zijn we opnieuw in Hei- en Boeicop gaan wonen. Tegenwoordig woon ik opnieuw in Vianen in een gerestaureerde voormalige stadsboerderij in het centrum van Vianen, die valt onder het beschermd stadsgezicht. Bij verduurzaming van het huis heeft dat ook zo z’n nadelen. Ik heb de rode luiken die door de architect voor de sier waren aangebracht

laten veranderen zodat ze in zomer en winter dicht kunnen, de muren zijn geïsoleerd en ik wilde zonnepanelen laten plaatsen, maar dat mocht niet, zelfs niet in de kleur van de dakpannen”.

“Je gelooft het misschien niet, maar mijn belangstelling voor vogels is gewekt tijdens een reis die ik samen met m’n zoon door Afrika maakte, daar ging het lampje branden. Tijdens de safari kom je als je geluk hebt een groep leeuwen tegen die lekker liggen te luieren, bewegen doen ze bijna niet. Na een kwartier had ik het wel gezien en ging wat rondkijken. Ik zag vogels die ik nog nooit gezien had, maar gelukkig wel in een reisgids stonden. En ik bleek niet de enige te zijn die het kijken naar vogels als een prachtig intermezzo zagen. Later heb ik meerdere reizen door zuidelijk Afrika gemaakt, eerst met m’n zoon en later met een reisvriendin. In Nederland ging ik geregeld met een vogelaar op pad, die opgroeide bij de duinen en daar al op jonge leeftijd met zijn vader vogels ging kijken”.

Jopie: “Ik ben lid van de Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Vanuit bezoekers- centrum De Schaapskooi in Schoonrewoerd gaven we af en toe vogelcursussen die gericht waren op de vogels om het huis. Daar bleef het dan bij, terwijl ik hoopte dat men zich meer verbonden zou gaan voelen met de vereniging. Nu bieden we via internet vogelcursussen aan waar mensen op kunnen inschrijven. Excursies naar de Zouweboezem bij Ameide met z’n purperreigers, zwarte sterns, foeragerende lepelaars en dwaalgasten zoals de kwak, waar via sociale media veel vogelaars op afkomen. Verder bij de Everdinger Waarden met water-, riet- en weidevogels en in de herfst vogels op trek en overwinteraars zoals de grote zaagbek, brilduikers, smienten en ook hier een grote oploop toen de noordse kwikstaart zich liet zien. We gaan naar de Biesbosch, de Blauwe Kamer en de tabaksschuur op de Amerongse Berg”.

“In de jaren 2016/2017 heb ik bij de IVN-afdeling Vecht & Plassen de Natuurgidsenopleiding gevolgd. Eerder was ik al met excursies meegelopen, die verliepen in een prettige sfeer en omdat ik meer over de natuur wilde weten heb ik me opgegeven. Ik wilde het

landschap leren lezen: weten wat je in een bepaald gebied aan planten en dieren kunt verwachten. Tijdens de opleiding heb ik me opgegeven voor de vogelwerkgroep om met de groep op stap te gaan. Denk daarbij aan excursies naar de bekende vogelgebieden zoals de Nieuwkoopse Plassen, Botshol, het Landje van Geijssel en op Texel. Daarnaast ga ik op zaterdagmorgen op stap met de paddenstoelen werkgroep, een groep die paddenstoelenexcursies leidt op de buitenplaatsen. Eerlijk gezegd ben ik daar te laat mee begonnen en profiteer van de kennis van Hanni Meulemans. Mijn doel is daarbij om mensen te laten zien hoe mooi de natuur is met al die bijzonder paddenstoelen. Vorig jaar lag ik tijdens een paddenstoelenwandeling ineens in een greppel. De anderen hebben me eruit gehaald en ik ben zelf met de auto thuis gekomen. De oorzaak bleek stenose te zijn, een vernauwing van de wervelkolom, waar ik voor behandeld word. Hierdoor liggen m’n activiteiten in de natuur een tijdje stil”.

Jopie: “Ik denk dat langdurige warmte en droogte ook gevolgen heeft voor vogels, vooral voor kleinere vogels in de binnenstad, omdat daar plassen en vijvertjes zijn opgedroogd. Om uit een sloot te kunnen drinken hebben ze een glooiende oever nodig, alleen bij oevers zonder beschoeiing kunnen ze bij het water komen. De natuur raakt bij warm weer van slag, zaden rijpen eerder, vlinders trekken noordelijker voor zover dat kan. En nu zie je dat Kieviten om te overwinteren niet verder dan Noord-Frankrijk gaan of ze blijven zelfs hier. Wat de vogels betreft ben ik niet zo’n fan van de jaarlijkse tuinvogeltelling, want daarbij is bepalend welke vogels er toevallig op dat moment zijn, terwijl het veel interessanter is om te kijken welke vogels er in de loop van de dag zoal in de tuin verschijnen. Naast vogels heb ik al enkele jaren egels in de tuin, die als het gaat schemeren naar eten komen zoeken. Mensen die rond die tijd nog een ommetje maken of de hond uitlaten, blijven geregeld even staan kijken”.

“Vianen is een mooie oude vestingstad aan de Lek. Ik maakte geregeld een rondje langs de Lek om even naar de uiterwaarden en het water kijken, maar nu even

niet. Maar van wat ik nu langs de Lek zie gebeuren word ik toch een beetje chagrijnig. De gemeente Nieuwegein heeft zijn Lekboulevard en dat wilden we in Vianen voorkomen. Nu dreigt het hier toch ook die kant op te gaan. Als inwoners hebben we het idee dat wanneer Vianen niet in de gemeente Vijfheerenlanden was

opgegaan, we dit hadden kunnen voorkomen”.

Jaap Stavenuiter

P.S.
Ben je van de zomer in Vianen, dan is een bezoek aan het grafmonument van Reinoud III van Brederode en zijn vrouw Philippote van der Marck in de Grote kerk van Vianen een aanrader. Een heel bijzonder praalgraf en je ziet zelf wel waarom.

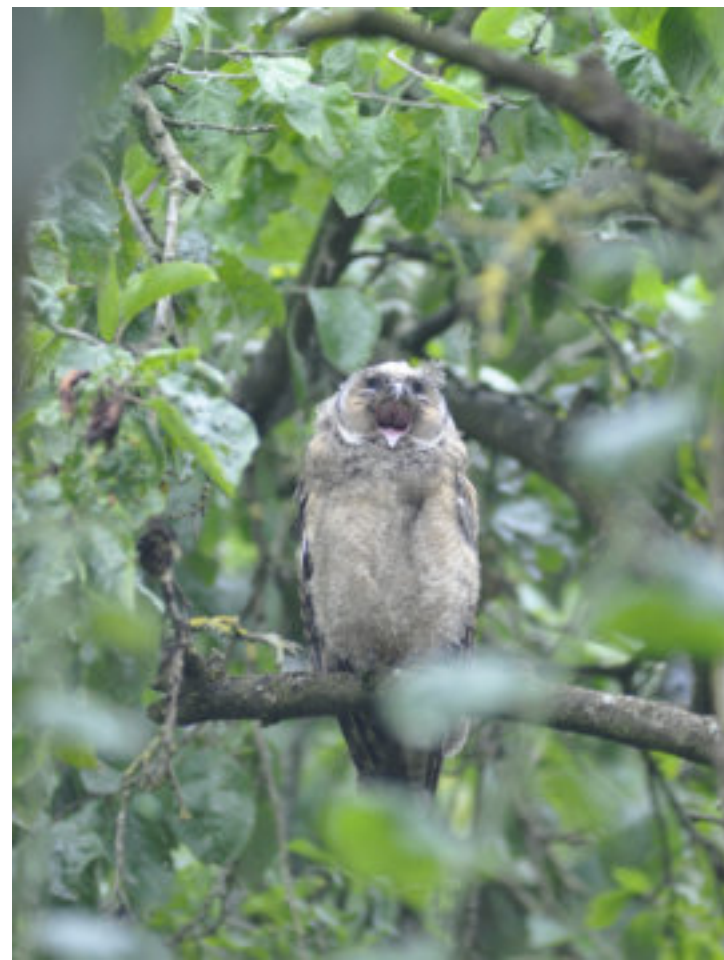

Ransuil in de tuin

Het is vrijdag 12 mei 2023. Net wakker, met een kopje thee aan tafel. Vanuit mijn linkerooghoek zie ik hoog achterin de tuin iets bewegen. Een grote bruine vogel vliegt van de top van de den naar de zwarte els ernaast. Eerst de verrekijker en daarna de telescoop erop gezet. De vogel is lastig te zien tussen de vers-groene blaadjes van de els. Maar het kan niet missen: lange oorpluimen die recht

omhoog staan, felle dieporanje ogen en een oranje-geel gezicht. De uil zit zo hoog in de boom dat met mijn spiegelreflexcamera en bescheiden telelens geen goede foto te maken is. Maar na wat gepruts lukt het om met telescoop en telefoon een plaatje te maken. Enigszins amateuristisch, maar toch, er is beeld als bewijs van de waarneming van een volwassen ransuil. Maar waar zijn de jongen? In deze tijd van het jaar zijn ze meestal al

uitgevlogen, en heten dan 'takkelingen'. Het is een speurtocht om deze pluizenbollen te vinden. In de loop van de volgende dagen zie ik in totaal drie jonge vogels. Soms bewegen ze met onhandig grote poten door de bomen, maar meestal rusten ze net als hun moeder onder het dichte gebladerte of vlak langs de stam op een zijtak. Die vrijdagavond hoor ik ook voor het eerst de bedelroep van de jongen om eten. Een snerpnd

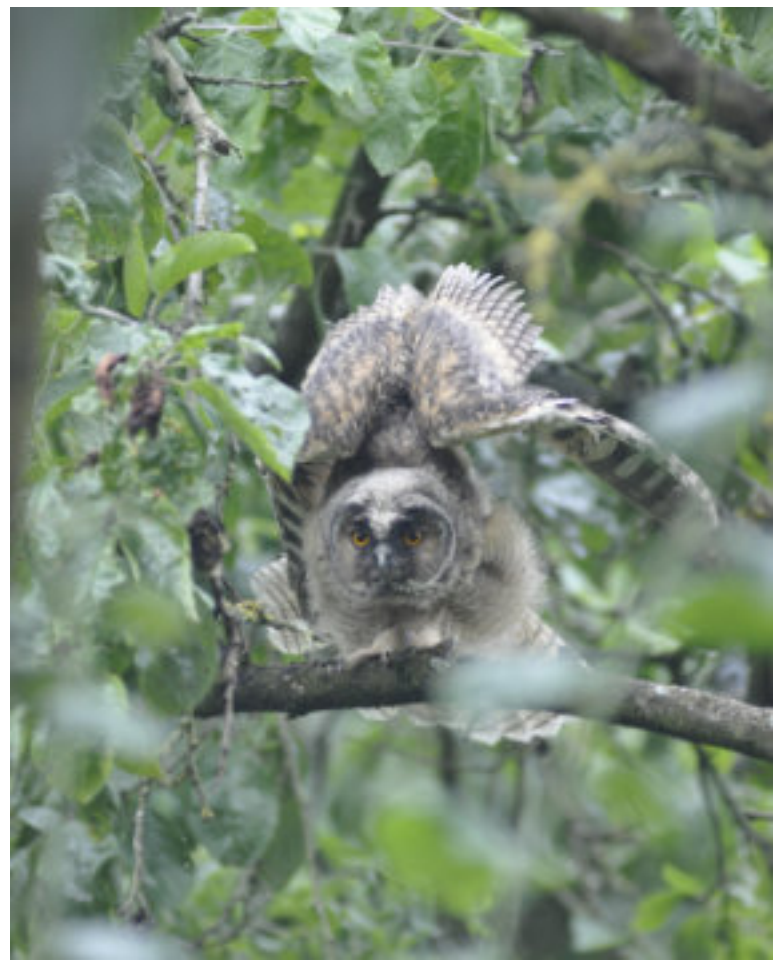
hoog en klagelijk geluid dat ik de komend dagen en nachten vaak hoor. Zo luid dat het zelfs de motormaaier van de buurman en de kermis van Odijk overstemt. Leuk feitje: elk jong heeft een eigen toonhoogte. Met de Merlin App kon ik een zgn. sonogram (een grafiek waarin de toonhoogte in KHz is afgezet tegen de tijd) maken van dit gejammer en inderdaad twee verschillende jongen onderscheiden. Voor een voorbeeld van het geluid met van

zo'n sonogram, klik hier: <https://waarneming.nl/sounds/72338/>
Op het moment dat ik dit schrijf (3 juni 2023) zijn de uilen nog steeds in mijn tuin. En moet ik terugdenken aan de zomer van 11 jaar geleden, zondag 17 juni 2012. Een jonge ransuil in mijn pruimenboom en een adulte uil in de perenboom bij de burens. Dit keer zijn ze dichtbij genoeg om een paar mooie en soms grappige opnamen te maken. De takkeling (geen 'uilskuiken' meer!), gaapt,

doet een oogje toe, om even later 'een uiltje te knappen'. Zo leuk!

Foto's en tekst: Annelies Speksnijder

Bron: Veldgids Vogelzang (2017)
Dick de Vos, KNNV Uitgeverij, Zeist, pag. 128

In de Kijker

De straat van Gibraltar

De mooiste gevelsteen van Weesp is gemaakt ter ere Keizer Karel V. In 1552 gaf hij toestemming om een sluis te bouwen bij de poort naar Utrecht, waardoor de stadsgracht een rechtstreekse verbinding kreeg met de rivier de Vecht. De gevelsteen staat vol met symbolen die het aanzien van Karel V onderstrepen. Boven de afbeelding van zijn wapen staat de tekst 'Divo Carolo V Caesar', de Goddelijke Keizer Karel V. Hij was Keizer van het Heilige (Duitse) Roomse Rijk, Hertog van Bourgondië - waartoe de Nederlanden toen behoorden -, en Koning Karel I, de koning van Spanje. Sinds de ontdekking van Amerika door Columbus in 1492 was Karel V als Spaans koning ook vorst geworden van de veroverde gebieden in Midden- en Zuid-Amerika.

De zuilen aan beide zijden van zijn wapen verwijzen naar de zuilen van Heracles, de antieke aanduiding van de straat van Gibraltar. De banier tussen de zuilen draagt de tekst PLUS ULTRA: steeds verder. Deze wapenspreuk was een variant op Non Plus Ultra (niet verder), de tekst die Heracles op de zuilen gebeiteld had om het einde van de wereld te markeren. Volgens de legende duwde Heracles de rotsen uit elkaar om zo een doorgang te maken tussen de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan. Volgens Diodorus van Sicilië duwde hij de rotsen juist dicht naar elkaar om de oceanmonsters uit de Middellandse Zee te houden.

Om de geschiedenis van het ontstaan van de Straat van Gibraltar te begrijpen, moeten we teruggaan naar het Mioceen, 5,33 miljoen jaar geleden *. Een tijd waarin de huidige continenten langzaam gevormd werden door het schuiven van de tektonische platen. Een geologisch proces dat langzamer verloopt dan het groeien van de nagel aan je vinger. Naarmate de tektonische plaat

onder Afrika en Arabië verder noordwaarts bewoog, werd de ooit zo machtige Tethys-oceaan langzaam gereduceerd tot wat we nu de Middellandse zee noemen. Met de Straat van Gibraltar, een smalle kloof tussen Spanje en Marokko, als enige verbinding tussen deze zee en de rest van de oceaan. Deze doorgang is onder invloed van de schuivende platen af en toe dicht geweest, met drastische gevolgen. Door de hoge temperatuur in het gebied regende het er amper en verdampte er veel meer water dan de 600.000 m³ water per minuut die de rivieren de Nijl, de Po en de Rhône leverden (de Bosporus bestond nog niet). Wanneer de Straat van Gibraltar was afgesloten werd er geen water uit de oceaan aangevoerd en verdampte al het water van de Middellandse Zee binnen 1000 jaar, op wat water in de resterende zoutmeren na.

Dat gebeurde ook in de nadagen van het Mioceen, toen bij Gibraltar tussen twee tektonische platen zoveel spanning was opgebouwd dat ze langs elkaar schoven. Er ontstond daardoor een opening van 14 km breed tussen de Atlantische oceaan en de droge Middellandse Zee. Het water stroomde daarop met een snelheid van 65 km per uur het Westelijk deel van de Middellandse zee in.

De Maltees-Siciliaanse drempel vormde toen - net als nu - een natuurlijk dam die de afscheiding vormde met het oostelijk deel van de Middellandse zee. Zodra het water over deze enorme dam begon te stromen werd het oostelijk bekken gevuld door de grootste waterval die de wereld ooit heeft gekend. Het water stortte zich met een snelheid van 160 km per uur, 1500 meter naar beneden. Een groot deel ervan verdampte tot mist voor het de bodem bereikt had. Ook al steeg het water in het oostelijke bekken dankzij deze stortvloed met 1 meter per tweeënhalve uur, toch duurde het nog een jaar voor het oostelijk deel van de Middellandse zee gevuld was.

Keizer Karel V had met zijn ordetekens - waaronder de Orde van het Gulden Vlies, ook afgebeeld op de gevelsteen - prima gepast bij het gevolg bij de kroning van Charles III op 6 mei jl.

* Als bron is een alinea gebruikt uit het boek 'Oerland' van Thomas Halliday, waarin hij per tijdvak de wereld bekijkt van 20.000 jaar tot 550 miljoen jaar geleden. Daarbij wordt zichtbaar dat het huidige klimaatprobleem een mensenprobleem is.

Jaap Stavenuiter

In 2003 heeft beeldend kunstenaar Marcel Blekendaal de polderwachter in het Hollandse landschap geïntroduceerd. Een boswachter zonder bos, maar met weilanden. De polderwachter maakt wandelingen in de polder, op klompen, met een polsstok. Als "beeldend kunstenaar" werkt hij aan de verbeelding van de polder. Niet met objecten, niet met schilderijen, maar met spannende verhalen en af en toe een indrukwekkende gebeurtenis. Uw "beeld van de polder" zal na de wandeling nooit meer hetzelfde zijn. De polderwachter is een wandelend kunstwerk en vertelt verhalen. Geïntroduceerd door zijn maker om het landschap niet verder in te vullen met fysieke objecten. De polderwachter is even aanwezig, werkt aan een imaginair beeld en verdwijnt dan weer. Hij laat niets anders achter dan zijn voetstappen.

Doordenken

Deze maanden ben ik weer druk met gastlessen geven. In april tuurden we met verrekijkers over het land op zoek naar de 'big four'. Waarbij de euforie na het spotten van de kievit, de grutto, de tureluur en de scholekster helaas steeds groter wordt. Jaren geleden was het zaak om binnen een zo kort mogelijke tijd deze vier weidevogels te zien, nu ben ik al tevreden als ik er aan het eind van de les drie van de vier af heb mogen vinken.

Het gaat niet goed met onze biodiversiteit. Niet alleen het aantal weidevogels, maar ook andere plant- en diersoorten neemt al jaren af. Met als enige voordeel dat de nieuwste uitgaven van veldgidsen steeds dunner en lichter worden.

Dus ik ga nu op pad met groep 8 om na te denken over biodiversiteit. Is het erg dat er steeds minder soorten komen? Wie is er niet blij met minder muggen? Kunnen we helpen? Willen we wel helpen? En wat is 'biodiversiteit' precies? Hoe leg je aan groep 8 uit wat soortendiversiteit is, genetische diversiteit en diversiteit van ecosystemen? Ik doe dat met pindakaas. Ik houd van pindakaas op mijn boterham. Veel en vaak. Maar soms wil ik ook wat anders: een broodje jam, of kaas, of worst. Belegdiversiteit dus.

Beleg-/biodiversiteit is in eerste instantie dus gewoon lekker. En leuk. Alleen maar gele bloemetjes is saai. Hoe meer kleur, hoe leuker het wordt. Of als er maar één vogeltje één deuntje kon zingen heb je een Spotify-afspeellijst met maar één liedje op repeat: "saaaiiii".

Maar biodiversiteit is ook handig. Want ook als mijn favoriete pindakaas op is in de schappen van de supermarkt, zijn er gelukkig nog andere merken. Niet zo lekker, maar mijn pindakaasbehoefte kan worden bevredigd.

Stel dat wij maar één soort bijen hadden die onze appelbomen konden bestuiven en die legden het loodje, dan hadden wij geen appeltjes komend najaar. Gelukkig zijn er meer soorten die dat werk kunnen verzetten. Maar het worden er wel steeds minder, iets om ons best wat zorgen om te maken...

Plus het feit dat diversiteit in beplanting ook nog eens voorkomt dat plagen zich een stuk minder makkelijk kunnen verspreiden. Als wij langs het kanaal niet alleen maar eiken hadden geplant had de eikenprocessierups het een stuk moeilijker gehad. In een divers bos stuit hij op een beuk, een wilg, een plataan, een den en dan pas weer een eik. Pffffff. Langs het kanaal hoeft hij maar een stukje te wandelen, oh nee, dan is hij al vlinder... hij hoeft dus maar een klein stukje te vliegen en dan is er weer een eik. En nog één. En nog één. En nog één... Mensen, bedankt!

De vraag aan de kinderen is hoe wij de biodiversiteit kunnen vergroten. Dat is natuurlijk vrij simpel: als je een extra soort introduceert, vergroot je de biodiversiteit. De olifant bijvoorbeeld, die hebben we hier nog niet. Dat roept dan wel meteen de vraag op of we hier wel alle soorten moeten willen hebben.

Ik denk dat we, als we de biodiversiteit echt willen vergroten, we alleen maar één soort weg hoeven te halen. Uit kleine experimenten blijkt dit de biodiversiteit veel goed te doen. En dan heb ik het over de mens.

Kijk maar naar de bermen. Als de mens op de maaimachine niet komt, staan die vol met vrolijke bloemen. Of een huis waar een kluizenaar woont: zo'n mens die eigenlijk tot het dierenrijk moet worden gerekend. Niemand die er opruimt of schoonmaakt, daar stikt het van de spinnen, muizen en kakkerlakken. Top diversiteit!

Tot een van de kinderen de terechte opmerking maakte dat ik bij de Waterlinieles had verteld dat we hier onder de zeespiegel wonen en dat als wij mensen 'niks doen', we hier koppie onder gaan. Note: even checken hoe het zit dat met de biodiversiteit van een zeebodem...

De polderwachter

Vecht en plassen actief

Rond de Grebbeberg.

Met zijn vijven deden we een trage tocht bij Rhenen op 23 april. De lente barstte los.

Eerst onderlangs met mooie vergezichten over Nederrijn en Betuwe.

We lopen langs een klaphekje, dat over een trap van 260 treden omhoog de Grebbeberg opgaat. Een nachtegaal probeert langzaam zijn zang op te voeren, terwijl we uitkijken op natuurgebied de Blauwe kamer. Ten Oosten van de Grebbeberg weet Rob een restaurant, dat zomaar open is. We kunnen buiten op makkelijke stoelen koffiedrinken!

De 52 meter hoge Grebbeberg vormt het Zuidelijkste puntje van de Utrechtse Heuvelrug. Deze stuwwal is zo'n 150.000 jaar geleden gevormd door landijs, dat langzaam van Scandinavië naar Nederland schoof. Het woeste water van de Rijn sloeg langzamerhand een deel van de stuwwal weg. Een steile helling bleef over, plaatselijk bijna als een klif. Op de Grebbeberg groeide oorspronkelijk eikenhakhout, later ontwikkelde zich een opgaand eikenbos.

In 2002 is de Grebbeberg verbonden met de Blauwe Kamer in de uiterwaarden. De naam Grebbeberg is afgeleid van de bisschop Davidsgrift, ook wel Grift of Grebbe genoemd een historisch kanaal en voorloper van het Valleikanaal. Deze kwam aan de voet van de Grebbeberg uit in de Nederrijn. In de 18^e eeuw werd hier de Grebbelinie aangelegd. De heuvel is vooral bekend door de Slag om de Grebbeberg in mei 1940 en de militaire erebegraafplaats.

We liepen langs het Berenbos van Oudehands dierenpark en zagen een beer. Een wolf was ook leuk geweest vond Titia. De Laarsenberg is minder bekend dan de Grebbeberg, maar daarom niet minder mooi. Het gebied bestaat uit afwisselend loof en naaldbos, een aantal eikenhakhout bosjes, mooie graanakkers en graften op de voormalige enggronden van Rhenen. We eten ons boterhammetje op de 40 meter

hoge Laarsenberg op een bankje met een mooi uitzicht op Rhenen de Gelderse Vallei.

Al in de Middeleeuwen lagen op de hellingen van de Laarsenberg akkers. Om te voorkomen dat de grond wegspoelde, werden dwars op de hellingen stroken gras met dichte hagen geplant, die de wegspoelende aarde tegenhielden. Zo ontstonden er steilranden of wel graften, die grotendeels uit stekelstruiken bestaan. Voor de naderende regenbuien waren we al weer thuis

Willemien Valewink

Activiteiten vogelwerkgroep voorjaar 2023

Het voorjaar is voor vogelliefhebbers altijd een mooie tijd vanwege de broedactiviteiten en het bijbehorende vrolijke vogelgezang. Natuurlijk willen we deze activiteiten graag delen met natuurliefhebbers, en daarom organiseren we ieder jaar in het voorjaar twee publieksexcursies.

De eerste excursie van dit jaar was naar natuurgebied Waverhoek, waar we op 16 april op stap gingen met 13 enthousiaste deelnemers. Het was wat koud aan het begin van de ochtend waardoor de rietvogels zich weinig lieten zien en horen. Maar naarmate de zon steviger begon te schijnen werd het wat levendiger in het riet en hebben we blauwborsten, rietzangers en rietgorzen gezien en gehoord. Op de plassen zagen we o.a. berg- en slobenden, kuifeenden, wintertalingen (met hun gele 'boterkontje'), een groepje kluten, en als mooie verrassing een mannetje pijlstaart.

Op 21 mei was het de beurt aan de Groene Jonker, waar we met zonnig weer en 12 deelnemers een paar mooie waarnemingen hebben kunnen doen, zoals de geoorde fuut (met z'n mooie rode ogen en goudkleurige pluimpjes), heel veel blauwborsten, een paar smienten (een mooi klein eendje met een karakteristiek gele streep over de kop), wat tafeleenden en kuifeenden, en als toetje op het laatste stuk van het pad een snor met zijn mechanisch klinkende zang ('rrrrrrrrrrrr'; alsof hij een

motortje in de keel heeft).

Naast de publieksexcursies gaan leden van de vogelwerkgroep maandelijks op stap om in verschillende gebieden in de regio vogels te spotten. Deze wandelingen zijn in principe op de eerste zondag van de maand. Mocht je geïnteresseerd zijn om mee te gaan, neem dan contact op met Annelies: j.e.speksnijder@ziggo.nl

Annelies Speksnijder, namens de vogelwerkgroep

Fietsexcursie zuidwest Utrecht

Ook dit jaar vond de fietsexcursie door het zuidwesten van de stad Utrecht plaats. Natuurgidsen Willie van Emmerik en Carin van der Veer namen 12 enthousiaste natuurliefhebbers mee door achterafstraatjes en pleinen, langs kanalen en bijzondere plekken in het zonnige zuidwesten van Utrecht.

De start was zondagmorgen al om 9.30 uur in park Oog in Al bij het Landhuis in de Stad. Hier vandaan ging de fietstocht naar de Tiny Forest in het Majellapark en andere mooie en interessante natuurplekjes. Bijvoorbeeld de

Vecht en plassen actief

De Natuurkoffer is weer in gebruik

Sinds een paar maanden is de Natuurkoffer weer in gebruik genomen. Jarenlang heeft Hennie Suidman met de koffer bezoeken gebracht aan ouderen om hen een leuke en leerzame natuurbeleving te bezorgen. Zij wilde daar echter mee stoppen en zocht belangstellende IVN-leden om de koffer van haar over te nemen. Die vond zij in Tineke en Riejet. Ook Truus en Alie sloten zich bij hen aan.

Nu is Tineke secretaris van De Vrienden van De Aa en heeft zij via die weg de contacten met De Aa gelegd. Daar werd enthousiast

gereageerd en na amper beraad vond eind januari het eerste bezoek plaats. Een groepje dementerende ouderen praatte met Truus en Riejet over de natuur in de winter. De natuur hielp ons fantastisch mee, door juist op die morgen een flinke sneeuwbuï over ons te storten!

In februari en maart werden behalve dementerende ouderen ook somatische patiënten bezocht met de Natuurkoffer over de lente. De foto's uit de koffer en de meegebrachte bloemen brachten leuke gesprekjes op gang. Ook eind april ging het over de lente, zij het dat we nu over andere bloemen, insecten en vogels gesproken hebben. Wat er precies aan de

orde komt, laten we goeddeels van de deelnemers afhangen. Het materiaal dat wij meebrengen dient als gespreksstarter en om de mensen te laten zien, horen, ruiken, voelen en eventueel zelfs proeven.

Tot nu toe zijn de ochtenden voor iedereen erg leuk geweest, voor de deelnemers, maar ook voor onszelf. En de tamtam doet zijn werk, want er is al van verschillende kanten gevraagd of we ook bij hen zo'n leuke ochtend kunnen verzorgen! Het kan dus zijn, dat we op zoek moeten naar nog meer IVN'ers die met de Natuurkoffer op stap willen.

Riejet Baaré

bijenburcht in de Stadstuin aan de Kanaalweg van Utrecht Natuurlijk en het Willem Alexanderpark bovenop de A2 met z'n pracht aan bloemen.

Henk Verver was een van de deelnemers aan de fietstocht. Hij is ook natuurgids bij het IVN en voorzitter van de Utrechtse bijenvereniging. Indertijd opende hij samen met de wethouder de bijenburcht. Hij vertelde ons leuke weetjes over de burcht en de bijen. Ook een natuurgids in opleiding fietste mee, Leonie. Zij vertelde dat een bloeiende klimop in de herfst een rijke bron van nectar en stuifmeel is voor insecten, omdat

er dan weinig andere planten zijn die bloeien. Dus altijd goed om in je tuin een plekje voor vrij te maken. Ter afwisseling van alle natuur stonden Villa Jongerius en molen De Ster eveneens op het programma. Met een korte historische terugblik werd de monumentale waarde van deze gebouwen uit de doeken gedaan. In de kadebeplanting langs de Leidseweg stond de gele lis volop in bloei. Als je het leuk vindt, kijk dan eens op de site van Flora Nederland (Flora van Nederland: Gele lis - *Iris pseudacorus*) naar de gele lis. Daar staat een toegankelijk determinatiefilmpje!

De meerkoeten met hun pittige geluidjes en hun kuikentjes zwommen zoals altijd vrolijk in de Leidse Rijn. Ieder jaar opnieuw vinden zeker 3 paartjes meerkoet een plekje om hun nest te bouwen. Soms alleen van organische materialen, maar tegenwoordig vaak ook van plastic en ander afval. Een half uur later dan gepland, eindigde de fietstocht om 12 uur bij molen De Ster. De reacties op de fietstocht waren unaniem enthousiast. En IVN ontving een mooi bedrag aan vrijwillige bijdrage.

Vecht en plassen actief

Natuurwaarde als leidraad voor een excursie

Bekijk een stuk groen van één vierkante meter en maak een schatting van het aantal verschillende soorten kruiden die daarin groeien. Hoe meer soorten je vindt, des te hoger is de natuurwaarde.

Met dit idee gewapend heb ik een excursie georganiseerd in drie soorten "landschap":

Het Wilhelminapark in Utrecht; Natuurpark Bloeyendaal en de Rembrandtkade.

Al met al een stevige wandeling van ongeveer twee uur.

In het Wilhelminapark is de recreatiedruk heel hoog: iedereen mag het gras betreden: lopen, zitten en liggen. Ook sporten en BBQ'en is daar heel normaal. Honden lopen los. Gras wordt vaak gemaaid en kort gehouden. Maaisel wordt niet afgevoerd. Logisch dus dat de soortenrijkdom in dat gras laag was: op de vingers van 1 hand te tellen...om de excursie toch een beetje leuk te

maken waren er wel imposante bomen in bloei om te bekijken: zoals de Judasboom, de Anna Paulowna en de Zakdoekjesboom (officieel vaantjesboom).

Via het Rosarium en langs de Stolberglaan, over een bruggetje en onder de Waterlinieweg door lopend bereik je natuurpark Bloeyendaal: hier heeft de natuur voorrang: op de paden blijven! Honden aan de lijn. En een ecologisch maai-beheer van de graslanden. Dat wil zeggen twee keer per jaar maaien en het maaisel wordt geschud en afgevoerd. Hier hadden we aan twee handen niet genoeg...al waren het vooral kruiden die op schrale en half natte grondsoort groeien zoals de grote gele ratelaar en de rietorchis.

Tenslotte voert de route over de verdedigingswal naast de Waterlinieweg naar de andere onderdoorgang van de Waterlinieweg. Dan kom je op de Rembrandtkade uit. De Minstroom volgend passeer je links een scala aan stoeplantjes: zowel aangeplant als per ongeluk daar terechtgekomen uit

belendende tuinen dan wel uit de groenstrook langs de Minstroom. Die groenstrook wordt duidelijk niet (vaak) gemaaid. Prima. Hier was de natuurwaarde het hoogst. Zo hoog dat we niet meer aan tellen toekwamen. Er bleek enorme diversiteit aan planten (en bloemen), zoals stokrozen en muursla maar ook de hertschoornweegbree (een zoutminnende plant met dank aan het zout-strooibeeld bij gladheid). Een enkel boompje (vooral de iep) probeerde ook tussen de tegels door te groeien. Stoeplantjes helpen mee de stad te verkoelen, ze kunnen tegen het stadsklimaat en vragen geen kostbaar onderhoud. Omdat ze spontaan zijn gekomen zijn ze duurzaam. Ze bieden voedsel en een schuilplaats aan insecten. Ze leveren nestmateriaal en zaden voor vogels. Ter afsluiting was er als bonus ook nog een honingraatfossiel te ontdekken in de stoeprand... Altijd leuk de natuur in de stad! Dit keer niet om wat er groeit maar om de diversiteit ervan.

Werkgroep Stadsnatuur - Titia Kan

Natuur historische wandeling

7 mei hebben kapper Ad van Zoeren en zijn client Lolke Stelwagen een bijzondere excursie gehouden in het centrum van Vleuten. 30 belangstellenden lieten zich door Ad op de hoogte brengen van de recente culturele geschiedenis van Vleuten, zeg maar de mensenheugenis geschiedenis. Daarnaast vertelde Lolke over de uitdagingen die de natuur heeft in datzelfde Vleuten. Om iets dieper in te gaan op dat laatste, de echte natuur laat zich in het dorp vooral kenmerken voor de vergeten hoekjes. En vecht daar tegen de wied-woede van bewoners en gemeente. Toch zijn er nog heel wat

belangwekkende planten te ontdekken onder heggetjes en langs de wortels van bomen. Zoals de moeder aller slapplanten: Muursla!

In het Fizaan plantsoen gaf Lolke aan Ad als dank voor het initiatief voor deze excursie een Ereprijs. Lezers van de Bres zullen onmiddellijk door hebben dat het om het blauwe plantje gaat. Lolke wees ook op het belang van inheemse bomen versus uitheemse bomen en gaf als voorbeeld dat de inlandse Eik 450 soorten insecten kan herbergen en de Amerikaanse Eik slechts 13!

Niet alles ging over de natuur of over de recente geschiedenis, Lolke wist ook te vermelden dat Vleuten op de alleroudste kaart ter wereld

staat, namelijk de Peutinger kaart van ca 350 na Chr. Bij het passeren van de Vleutense Wetering vertelde Lolke dat de naam eigenlijk niet goed past. De oorspronkelijke Vleutense Wetering liep van de Catharijnesingel in Utrecht (of misschien zelfs wel helemaal naar het Castellum) naar Den Hoed. Daarna kon men verder varen in de Oude Rijn om bij Katwijk aan Zee in de "Okeanos" te komen. De Vleutense Wetering werd in 723 Pasque Graveningo genoemd in een akte waarin Karel Martel (grootvader van Karel de Grote) goederen schenkt aan Willibrord. Een bijzondere plaats dat Vleuten. Gezien de belangstelling is het voor herhaling vatbaar.

Lolke Stelwagen

De werkgroepen in het Vecht en Plassengebied

Paddenstoelenwerkgroep

Contactpersoon:
Hanni Meulemans-Mik
Email:paddenstoelen@ivnvechtplassen.nl
In het najaar iedere vrijdagochtend op paddenstoelenjacht

Jeugdwerkgroep en scharrelkids

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email:jeugd@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Commelinhof

Contactpersoon: Minke Schröder-Baron
Email:commelinhof@ivnvechtplassen.nl
Gehele jaar iedere vrijdagochtend open voor onderhoud.

Voor het publiek op zondagmiddag van half februari tot half mei open.

Adres: Park Vechtenstein, Maarssen

Waterwerkgroep

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email:waterbiodiversiteit@ivnvechtplassen.nl

Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon: Hettie Luijten
Email:vleermuizen@ivnvechtplassen.nl

Wandelingenwerkgroep

Contactpersoon: Willemien Valewink
Email:wandelgroep@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep excursies

Contactpersoon: Dries Klooster
Email:excursies@ivnvechtplassen.nl
Aanvraag excursies: Truus Lefeber
Email:secretariaat@ivnvechtplassen.nl

Vogelwerkgroep

Contactpersoon: Annelies Speksnijder
Email:vogels@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Stadsnatuur

Contactpersoon: Titia Kan-Boot
Email:stadsnatuur@ivnutrecht.nl

Werkgroep Geopark

Contactpersoon: Annelies Speksnijder
Email:geopark@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep moestuinieren

Contactpersoon: Richard Tukker
Email:moestuiniieren@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep natuurkoffer

Contactpersoon: Tineke Schermerhorn
Email:natuurkoffer@ivnvechtplassen.nl

Het bestuur

Voorzitter: Hans van Loenhoud
Email:voorzitter@ivnvechtplassen.nl
Secretaris: Truus Lefeber
Email:secretaris@ivnvechtplassen.nl
Penningmeester: Terenia de Reus
Email:penningmeester@ivnvechtplassen.nl
Bankrekening: Triodosbank
NL28 TRIO 0788 8854 99 t.n.v.
IVN afd. Vecht en Plassengebied
Bestuursleden: Kees Goossen,
Anina Jonker

Contactpersonen vanuit het bestuur naar de werkgroepen
Hans: stadsnatuur,
Truus: NGO, vogel en vleermuis, excursies, wandelwerkgroep
Terenia: paddenstoelen, Commelinhof
?: jeugd en waterwerk- groep, tuinambassadeurs
Kees: natuurcursus en communicatie
Anina: communicatie

Vertrouwenspersoon

Tineke Schermerhorn
Haar emailadres is
vertrouwenspersoon@ivnvechtplassen.nl

Nog wat werkgroepen

Werkgroep communicatie

Contactpersonen
De Bres: Jan van Schooten
PR en communicatie: Anina Jonker, Truus Lefeber, Kees Goossens
Email:
communicatie@ivnvechtplassen.nl

Website: Richard Tukker

Email: richard.tukker@ziggo.nl

Social media: Richard Tukker
Email: richard.tukker@ziggo.nl

Nieuwsbrief Anina Jonker
Email:
nieuwsbrief@ivnvechtplassen.nl

Cursuswerkgroepen

Werkgroep natuurcursus

Contactpersoon: Kees Goossens
Email:natuurcursus@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Stadsnatuur

Contactpersoon: Joke van der Ham
Email:stadsnatuur030@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep

Natuurgidsenopleiding

Contactpersoon: Joop Bouwman
Email:natuurgidsenopleiding@ivnvechtplassen.nl

Van de leden-administratie

Beste mede IVN-ers,
In de afgelopen periode hebben wij weer 15 nieuwe leden mogen verwelkomen, tot aan de inleverdatum van de kopij. Momenteel staat de teller op 357 leden. We groeien nog steeds.

De nieuwe leden zijn:
Peter Janknegt
Annet Lansbergen
Bart de Gooijer
Annebel Soer
Barbara Panhuijzen
Berna Visser
Carlo Velis
Esha Cerutti
Hans Zaal
Harm Jaap Kroeze
Marit Berkhout
Marjolein van den Brink de Vries
Sam Praagman
Sonja Hilhorst
Vincent Schieveen

Ik wens jullie namens de andere leden van harte welkom en ik hoop dat jullie veel plezier zullen hebben van het lidmaatschap.

Excursie rugzak en vlag

De volgende personen hebben een excursie rugzak en vlag.
Hanni Mik, Titia Kan-Boot, Hettie Luijten, Marijke Zoetelief en Ineke v Werven.

Online media afdeling:
www.ivn.nl/vecht-en-plassengebied
www.facebook.com/ivnvechtplassen

<https://www.facebook.com/groups/292630307552505>

Stadsnatuur Utrecht:
stadsnatuur@ivnutrecht.nl
www.facebook.com/groups/ivnstadutrecht
www.instagram.com/ivnstadutrecht
www.twitter.com/ivnstadutrecht

Turkse lelie

Lilium martagon
Nummer 430

De bloem dankt haar naam aan het feit dat ze op een **tulband** lijkt. Na de bloeiperiode vormt de plant een grote eivormige **vrucht** met veel platte **zaden**.

De bloemen worden vooral door nacht-, maar ook wel door **dagvlinders** bestoven. Voor het lokken van de dagvlinders dient de kleur en geur, de nachtvlinders worden door een sterke honinggeur, die 's avonds begint, gelokt. Ook in de zomer geeft de Commelinhof een kleurrijk beeld.

Iedere laatste zaterdag van de maand is de hof open van 10.00 tot 13.00 uur voor helpende handen onder genot van een bakje koffie.

Beleef de natuur

Aan de heer/mevrouw:

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

www.editoo.nl